

L'AUTÈNTICA FELICITAT NO COSTA DINERS

2017/2018

PRIMÀRIA

APROFITA EL TEMPS LLIURE PER AL QUE DE DEBÒ ÉS IMPORTANT
Guanyes tu, guanya el planeta i guanya tothom.

CIÈNCIES SOCIALS: 4t, 5è i 6è de Primària

LLEURE NO CONSUMISTA

“Tenim dret al joc... però sense perjudicar els altres”

Nens i nenes de Bouaké (Costa d'Ivori) jugant amb voluntaris. Font: arxiu SED.

FITXA DEL PROFESSOR

Objectius

1. Prendre consciència que el nostre lleure entra en els circuits de producció i consum, i, per tant, pot causar efectes negatius sobre les persones i el medi ambient.
2. Promoure accions de lleure alternatives i responsables.

Continguts

CONCEPTES	PROCEDIMENTS	ACTITUDS
<ul style="list-style-type: none"> • El lleure i els sectors econòmics de producció i consum. • Relació entre el lleure dels països rics i la pobresa dels pobres. • Consum que genera injustícia: danys al medi ambient i als pobles del sud. • Propostes de lleure alternatiu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Anàlisi d'imatges relatives al lleure i el consum. • Anàlisi de textos sobre consum irresponsable. • Elaboració d'esquemes de síntesi (causes i conseqüències). • Presentació de temes i conclusions per grups (murals, cartells). 	<ul style="list-style-type: none"> • Sensibilitat social davant les conseqüències del nostre consum compulsiu a països empobrits. • Consciència crítica sobre el paper del consumidor. • Mobilització per al desenvolupament d'activitats lúdiques alternatives.

Programació per competències

COMPETÈNCIA	DETALL	ACTIVITATS
<i>Comunicativa i lingüística</i>	Ús de diferents tipus de text i les seves estructures formals.	1, 3, 5
<i>Matemàtica</i>	-	-
<i>Coneixement i interacció amb el medi físic</i>	Ús d'espais oberts i/o naturals per al lleure alternatiu.	5
<i>Digital i tractament de la informació</i>	Cerca guiada i selecció d'informació sobre els sectors econòmics de producció i consum, i les injustícies generades pel nostre consumisme.	1
<i>Social i ciutadana</i>	Lectura com a font de coneixement i comprensió d'altres realitats. Ús del llenguatge com a mitjà de sensibilització sobre l'impacte del consum en els drets de les persones.	1, 3
<i>Cultural i artística</i>	Elaboració de murals i cartells.	1
<i>Aprendre a aprendre</i>	Elaboració de treballs de síntesi.	1, 2, 3, 5
<i>Autonomia i iniciativa personal</i>	Implicació en activitats grupals (iniciativa, participació). Diàleg com a forma de regulació.	1, 5

Temporalització

SESSIÓ A	SESSIÓ B	SESSIÓ C
<ul style="list-style-type: none"> • Activitat 1 • Activitat 2 • Activitat 3	<ul style="list-style-type: none"> • Activitat 4 • Activitat 5	<ul style="list-style-type: none"> • Activitat 5 (jornada de jocs alternatius)

Materials

- Textos i imatges sobre lleure i consum irresponsable extrets de diverses fonts (especificades als peus de pàgina).

DESENVOLUPAMENT DE LA UNITAT

Activitat 1. Es pot parlar de consum irresponsable?

- Llegeix la següent notícia del diari «El Economista»¹:

El consum irresponsable té conseqüències negatives sobre els recursos naturals

MADRID (EUROPA PRESS). El consum compulsiu té conseqüències ecològiques nefastes sobre els pobles del sud, segons es desprèn d'un informe de l'organització mundial conservacionista WWF. Si continuem amb aquests hàbits, necessitarem cinc planetes per abastar tota la població.

Els experts s'han proposat conscienciar la societat sobre la relació que hi ha entre les seves compres i les seves conseqüències sobre el deteriorament ambiental i l'escalfament global. Per exemple, un ordinador de fabricació asiàtica, que als Estats Units o a Europa es compra per 200 o 250 dòlars, pot ser producte de la tala il·legal de les selves d'Indonèsia.

Aquesta acció il·lícita provoca el sorgiment d'organitzacions criminals, la pèrdua de la biodiversitat, l'alliberament de grans quantitats de diòxid de carboni a l'atmosfera i la pèrdua de terres de pobles indígenes.

Per tot això, és necessari que les persones es transformin en consumidors amb consciència ambiental i social.

O, dit d'una altra manera, hem de plantejar-nos comprar menys coses que no són imprescindibles per a la nostra subsistència i estar disposats a gastar més en productes que no tenen un impacte negatiu en la natura ni en els pobles d'altres nacions.

Treball en grup:

- Imagineu-vos que compreu un telèfon mòbil o una tauleta. En grups de 4 o 5 persones, feu un mural per explicar tot el que passa des que s'obtenen les matèries primeres d'un país fins que en una botiga d'un altre país es compra un objecte fabricat. Busqueu informació complementària a internet amb l'ajuda del professor.

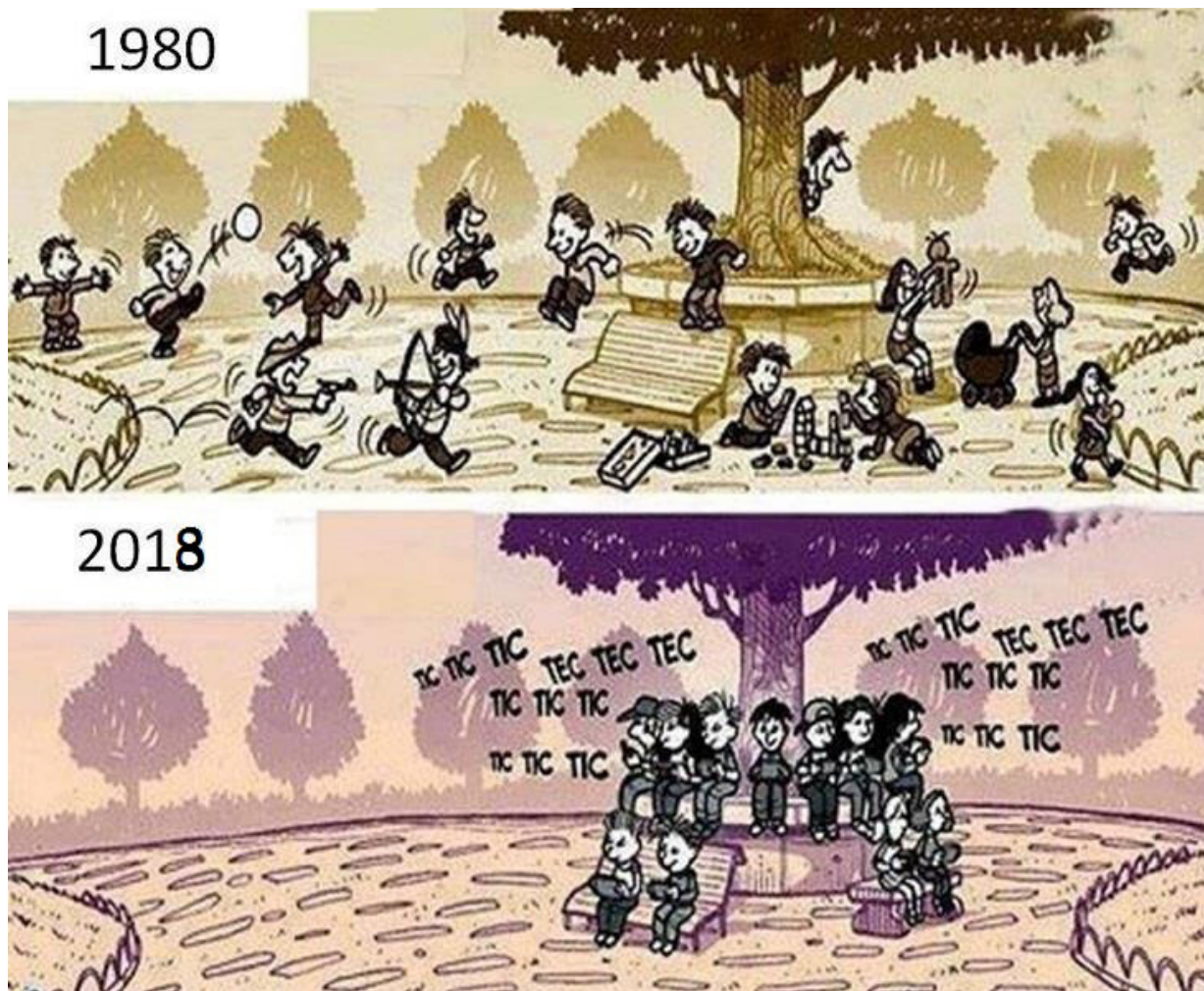
Preguntes per a la reflexió:

- Què vol dir l'expressió «consum compulsiu»?
- Segons la notícia, quines conseqüències té el consum irresponsable en la natura?
- I quines conseqüències té el consum irresponsable en les persones dels països empobrits?
- Explica amb les teves paraules la frase «Si continuem amb aquests hàbits, necessitarem cinc planetes per abastar tota la població».
- Què entens per «consumidors amb consciència ambiental i social»?

1 Notícia traduïda i modificada per a la unitat didàctica. Font: <http://www.eleconomista.es/mercados-cotizaciones/noticias/135177/01/07/RSC-El-consumo-irresponsable-tiene-consecuencias-negativas-sobre-los-recursos-naturales-segun-WWF--.html> [22 de enero de 2007]

Activitat 2. Lleure consumista

- Observa la següent imatge² i contesta les preguntes:

- Enumera les activitats que realitzen els infants a cada vinyeta.
- Explica l'evolució de les activitats de lleure dels infants al llarg del temps.
- El lleure està relacionat amb el consum? Argumenta la teva resposta.
- Quina relació té la imatge amb la notícia anterior?
- Creus que el canvi en les pautes de joc i gaudi del temps lliure pot tenir alguna conseqüència en el desenvolupament dels infants?
- Com podríem definir el «lleure consumista»?

² Imatge modificada per a la unitat. Font: <https://coachingdelfluir.wordpress.com/2013/03/26/el-ocio-digital-nuevo-modelo-de-conducta-humana/>

Activitat 3. Quan es vulnera el dret al joc

Sabies que...

...la Convenció sobre els Drets de l'Infant reconeix *“el dret de l'infant al descans i a l'esplai, al joc i a les activitats d'esbarjo adequades a la seva edat, i a participar lliurement en la vida cultural i les arts» (article 31)?”*.

ELS INFANTS QUE MAI NO VAN JUGAR

Aquest títol que sembla extret d'un conte és la realitat que viuen alguns menors del món a causa de les seves circumstàncies físiques, familiars, econòmiques o polítiques. Llegeix amb atenció els següents quadres³:

Nenes: Tenen menys temps i menys llibertat que els nens per gaudir del seu dret al joc, el descans, el temps lliure i la recreació, ja sigui perquè s'han d'encarregar de les tasques domèstiques i de tenir cura dels germans petits, o per la sobreprotecció a què estan sotmeses, per la manca d'instal·lacions adequades o per idees culturals que limiten la seva conducta.

Nens i nenes que viuen en condicions de pobresa: La pobresa limita el seu dret al descans i al joc, ja que tenen la necessitat de treballar i, a més, els entorns domèstics són inapropiats, hi ha una manca de zones de joc i esbarjo, els barris són perillosos i deixats... Els infants sense pares o els infants que viuen i treballen al carrer són especialment vulnerables.

Nens i nenes amb discapacitat: Les barreres per a l'accés al joc, al descans o a la participació són l'exclusió de l'escola, la impossibilitat d'estar en les zones d'esbarjo, l'aïllament a la llar, la inaccessibilitat de molts entorns, les actituds de rebuig i discriminació...

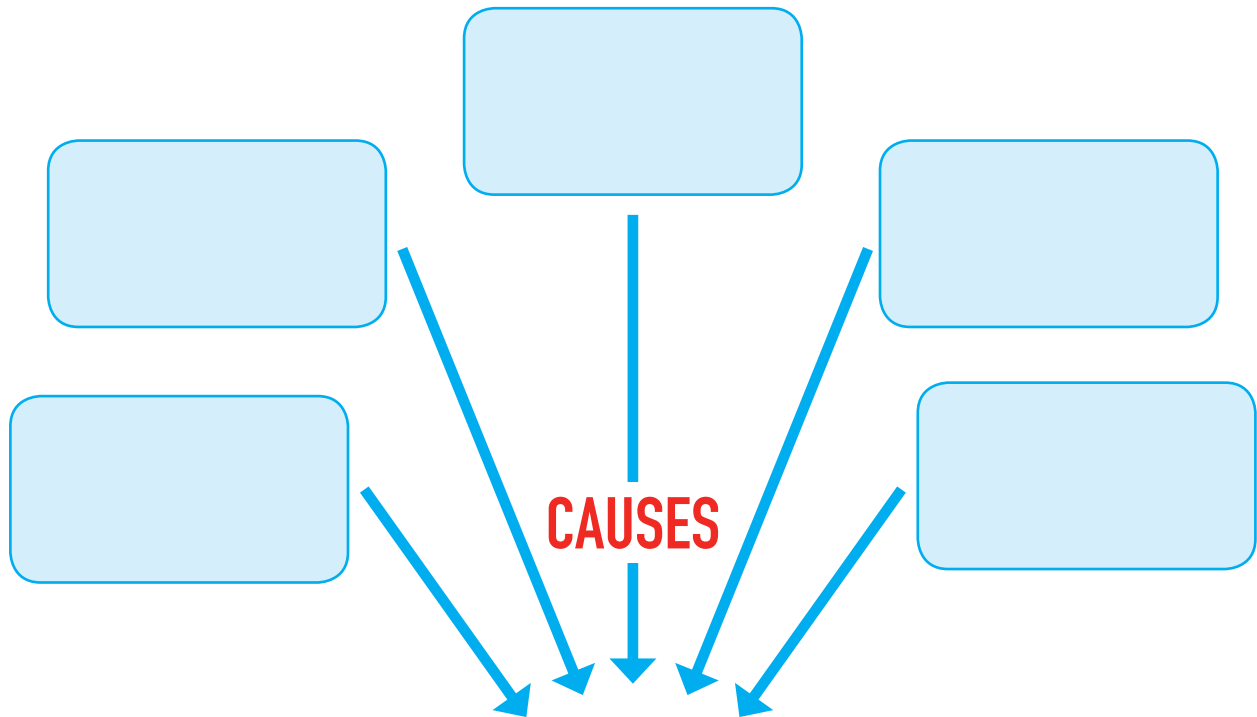
Nens i nenes de comunitats indígenes i minoritàries: El rebuig, la violència i la discriminació els impedeixen participar en les seves pròpies pràctiques culturals, rituals i celebracions, o en jocs i esports.

Nens i nenes en desastres humanitaris i guerres: En situacions de crisi es dóna prioritat al repartiment dels aliments, al refugi i als medicaments, i es deixa més de banda l'accés a activitats lúdiques i recreatives.

3 Modificat de l'informe realitzat per la Fundació Bernard van Leer per al Comitè dels Drets de l'Infant.
Font: http://www.uam.mx/cdi/pdf/p_investigacion/resumen_observacion.pdf

Completa les següents activitats:

- Com pintaries la cara d'aquests nens i nenes? Per què?
- Com creus que se senten? Creus que aquestes situacions afectaran al seu desenvolupament i creixement personal (físic, emocional, intel·lectual)?
- Organitza les idees anteriors en un esquema en què es diferenciïn CAUSES i CONSEQÜÈNCIES:

**VULNERACIÓ DEL DRET DELS INFANTS AL DESCANS,
AL JOC I AL GAUDI DE LA CULTURA I LES ARTS**

CONSEQÜÈNCIES

Activitat 4. Missatges que ajuden a créixer

- Observa aquest cartell d'una campanya reivindicativa del lleure sostenible i alternatiu:

El cartell té un fons blau i mostra unes mans que sostenen diversos símbols: un rellotge, una mà, unes persones practicant esports, un arbre, unes persones treballant, i un símbol de persones amb discapacitat. A la part superior, el text principal diu: **L'AUTÈNTICA FELICITAT NO COSTA DINERS**. A la part inferior, hi ha el missatge: **APROFITA EL TEMPS LLIURE PER AL QUE DE DEBÒ ÉS IMPORTANT Guanyes tu, guanya el planeta i guanya el món.** A sota del missatge hi ha una sèrie de logotips d'organitzacions: PROYDE, PROYO PROFES, PROIDE, EDIFICAND, proideba, sea, prodade yanapay, PROCLADE FUNDACIÓ i SOPRO.

Les etiquetes amb fletxes vermelles indiquen: Felicitat (puntant al títol), Diners (puntant a 'NO COSTA DINERS'), Mans (puntant a les mans), Guanyar (puntant a 'guanya el món'), Planeta (puntant a 'guanya el planeta') i Temps lliure (puntant a 'APROFITA EL TEMPS LLIURE'). Una altra etiqueta, 'Cadascun dels símbols blaus', apunta a un dels símbols de les mans.

Preguntes per a la reflexió:

- Fes una pluja d'idees sobre tot allò que et suggereixin cadascun dels dibuixos i paraules assenyalades al cartell.
- Fes una redacció d'unes deu línies sobre el missatge del cartell.
- Intenta identificar tres objectius que persegueixi la campanya.

Activitat 5. Alternatives per al temps lliure

L'organització Ecologistes en Acció promou des de fa anys alternatives de consum basades en activitats col·lectives que no suposen costos econòmics i que potencien les relacions interpersonals. Aquestes són algunes de les seves propostes⁴:

- Cuidar horts urbans
- Crear grups de teatre
- Organitzar una ludoteca
- Participar en tallers d'artesanía

- Bookcrossing o intercanvi de llibres
- Petites biblioteques lliures
- Visites culturals a la ciutat
- Participar a cinefòrums

- Organitzar olimpíades amb els nostres esports preferits
- Jocs de la infància
- Excursions en bici
- Gimcanes de recerca de tresors

- Què tenen en comú totes aquestes activitats?
- Podries imaginar unes altres activitats similars per completar el pòstic groc?
- En grups de quatre o cinc persones, prepareu activitats d'aquest estil i organitzeu a l'escola, amb l'ajuda del professorat, una jornada de jocs i activitats de lleure alternatiu.

⁴ Ecologistas en Acción. *Ingenios de Producción Colectiva: Alternativas de Consumo* (29.05.2017) <http://www.lettra.org/spip/spip.php?rubrique131>